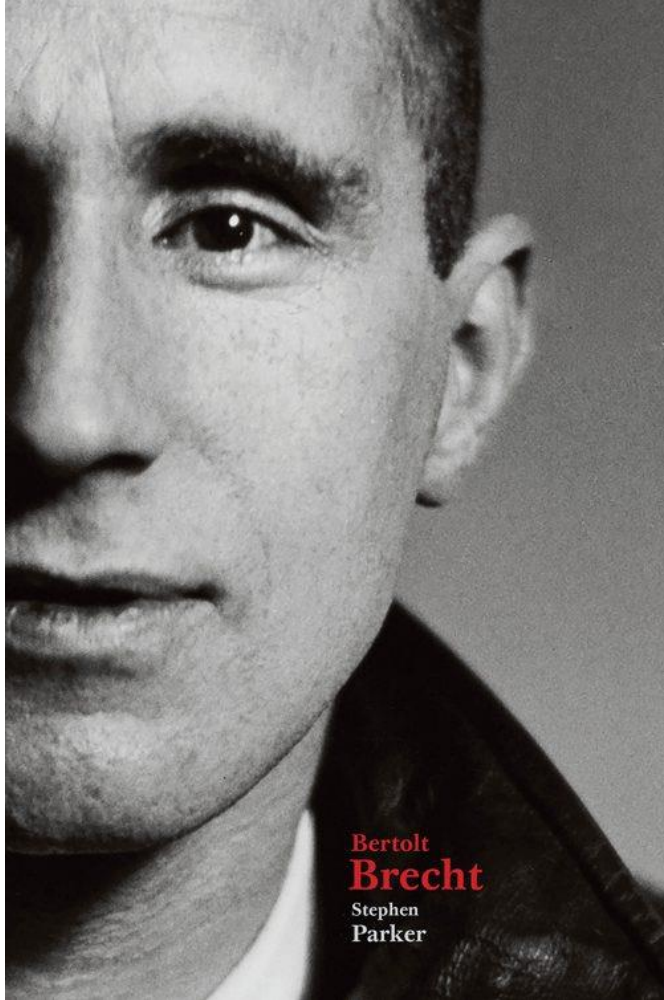

**Život a svět BB ve skocích
ženy, milenky, spolupracovnice...**

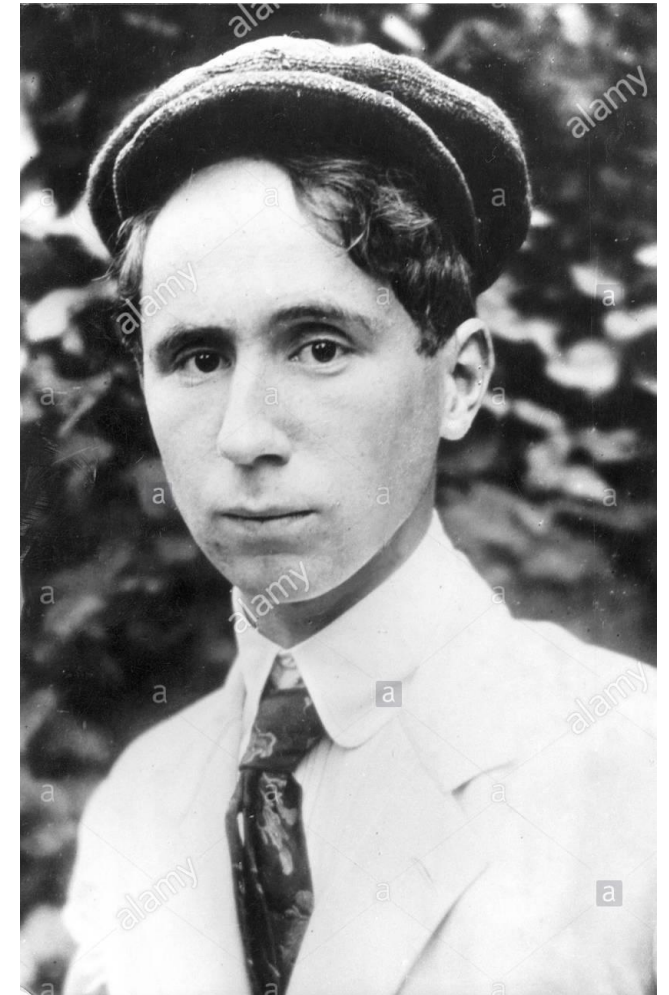
- kolem Brechtova osobního, erotického a sexuálního života panuje spousta mýtů
- řada Brechtových milenek byla zároveň jeho nejtěsnějšími spolupracovnicemi při tvorbě her a koncipování epického divadla
- jeho osobní život podle archivních materiálů zachycuje kniha Stephena Parkera a řadu mýtů vyvrací, mnohé vztahy poodkrývá a vztahuje k Brechtově tvorbě
- PARKER, Stephen. *Bertolt Brecht*. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2019

matka Sophie Brechtová

- silné citové pouto s matkou i matčino porozumění jeho odlišnosti
- matka byla často nemocná, její syn často stonal společně s ní
- byla rovněž úzkostně čistotná
- protestantsky založená matka neakceptovala jeho sexuální zrání v pubertě, jeho chování v rané dospělosti ji pobuřovalo

- ve 12–13 letech, kdy se proměnila Brechtova povaha, začal se lajdácky oblékat a zanedbávat osobní hygienu
- silné citové pouto k matce vydrželo i v pozdějších letech, doma se choval jako pečlivý syn, mimo domov žil vzrušujícím životem
- Brecht po matčině smrti v roce 1920 prožíval velmi depresivní období, byl agresivní vůči svým přátelům

- v 17 letech dozrály dva základní rysy (posedlosti) jeho osobnosti – psaní a sex
- začal těžit ze své odlišnosti, jeho charisma magnetizovalo (nebo odpuzovalo) ženy, ale i muže
- začal se zajímat o děvčata, nadbíhal rovnou sedmi a namlouval si je všechny velmi houževnatě
- jeho chování k dívkám a ženám bylo výrazně kontrastní – dokázal být velmi okouzlující i cynicky hrubý
- nedbalost v oblékání i osobní hygieně se stala jeho celoživotním zvykem (ve 23 letech si musel pořídit první zubní protézu)

- vztahy s chlapci během dospívání
- přátelství i homoerotické vztahy – viz *Baal* (inspirován částečně vztahem Rimbauda a Verlaina), *Život Edvarda Druhého Anglického* či *Balada o přátelství*
- od poloviny 20. let zcela mizí, kdy si Brecht uložil striktnější životní režim a začal budovat svou image „macha“

Paula Banholzerová (přezdívaná Bi)

- Brechtova augšpurská přítelkyně od roku 1917
- dívka z katolické měšťanské rodiny
- od počátku jejich vztahu ji nebyl věrný, ale od Pauly věrnost očekával
- těhotenství Pauly nutilo Brechta se literárně realizovat, aby finančně zaopatřil rodinu
- slibované manželství se nikdy neuskutečnilo
- Paula zůstala svobodnou matkou, což bylo v té době v Augšpurku společensky stigmatizující

- narození syna Franka v roce 1919 ho těšilo, ale nikdy se o syna výrazně nestaral
- tento model se bude opakovat u dalších partnerek a potomků
- byl „nepřítomným“ otcem, který se snaží děti uživit, ale uchovává si uměleckou svobodu
- o syna Franka se spíše staraly následující Brechtovy partnerky – Marianne Zoffová a Helene Weigelová
- syn Frank padl ve 2. světové válce ve věku 23 let, jméno dostal po Franku Wedekindovi

- Brecht Paulu miloval, ale nikdy se nenechal vtáhnout do modelu šťastné měšťácké rodiny, jeho talent mu to ani nedovoloval
- nedokázal však Paulu opustit nebo přijmout fakt, že si našla nového partnera, i tento model vztahu následně opakoval po celý život
- vůči Paule se stavěl do dominantní pozici „učitele“, což se často opakovalo u dalších partnerek

Marianne Zoffová

- seznámil se s ní v roce 1921
- byla o 5 let starší, operní zpěvačka
- milostný trojúhelník – Marianne měla přítele, se kterým Brecht soupeřil
- velmi explozivní vztah, který Brechta posléze vyčerpával
- odvedl ho od studia na univerzitě, kterou nedokončil

- těhotenství Marianny mu dávalo bezpečí, že ho neopustí
- při konfrontaci s Paulou a Mariannou na dotaz, kterou z nich si vezme, odpověděl „obě“ (jako Mackie Messer v *Třígrošové opeře*)
- nakonec se oženil s Mariannou, dcera Hanne se narodila v roce 1923
- vedle vztahu s těmito ženami rozvíjel řadu dalších, různé vážnosti
- dcera Hanne se stala herečkou, hrála v Brechtových hrách

Helene Weigelová

- seznámil se s ní v roce 1924
- úspěšná herečka
- ze zabezpečené vídeňské židovské rodiny
- emancipovaná žena, vystudovala pokrokovou střední školu, vychovaná jako sebevědomá „nová“ žena
- levicově orientovaná, se smyslem pro sociální solidaritu, v KDP byla jen krátce v roce 1929
- schopná organizátorka – starala se o rodinu v době exilu, po válce byla ředitelkou Berliner Ensemble

- vztah s Helene dal Brechtovi sílu a stabilitu
- nezávislost v erotických vztazích si však ponechal (o vztazích Helene se mnoho neví, byla diskrétní)
- zpočátku měli otevřený vztah, bydleli odděleně, to se změnilo až po narození dětí a předně v období exilu, kdy byla Helene na Brechtovi existenčně závislá
- v roce 1924 se jim narodil syn Stefan a v roce 1930 dcera Barbara (Barbara se stala herečkou, Stefan zůstal v USA)

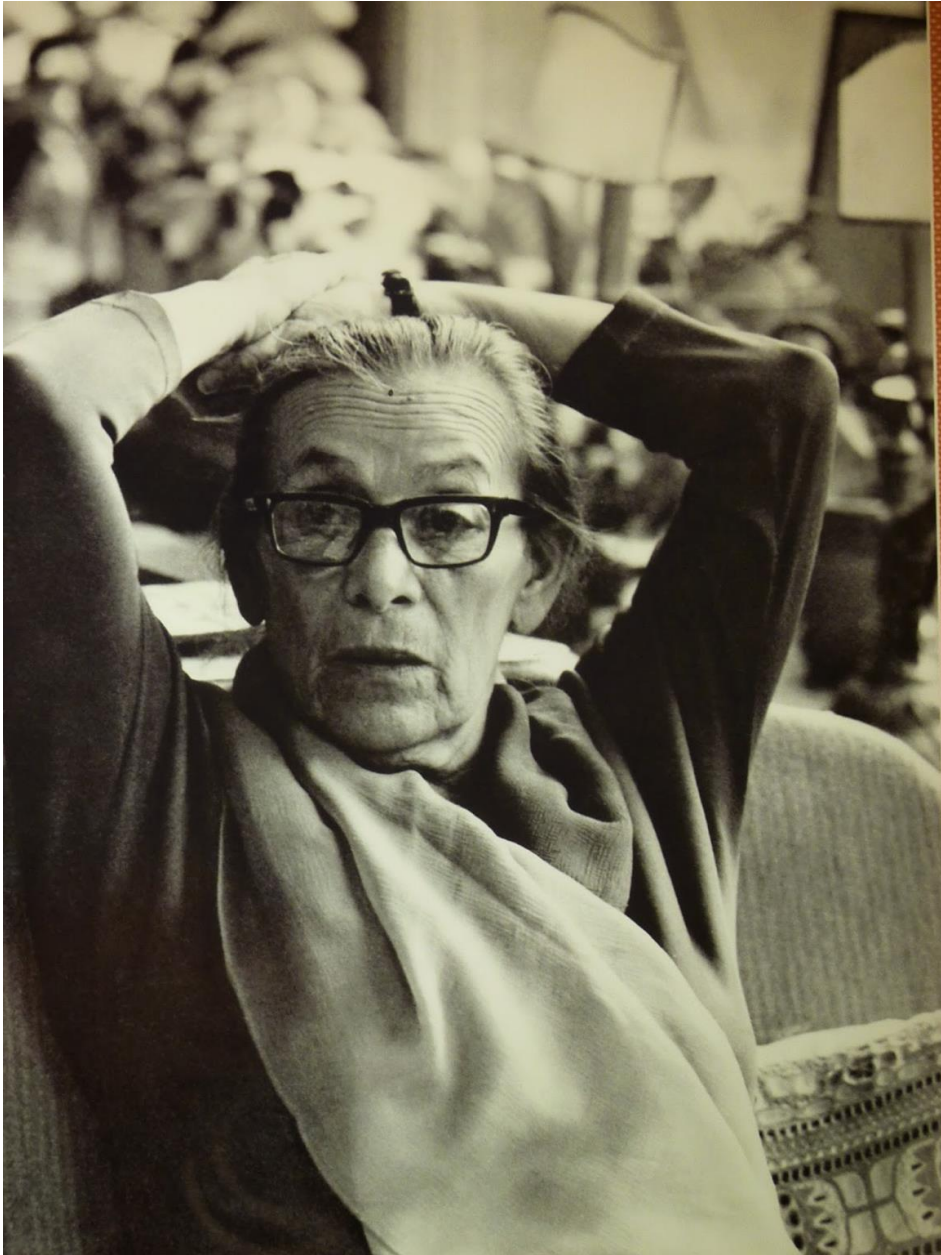

- uzavření manželství mnoho nezměnilo na odděleném způsobu soužití i Brechtově polygamii
- několikrát se chtěla s Brechtem rozvést, a to i v době exilu – nedokázala tolerovat vztahy s M. Steffinovou a R. Berlauovou, zároveň neměla možnost se herecky realizovat a získat tak finanční nezávislost
- zařizovala domácnosti v různých místech jejich exilových pobytů
- Brechtovi žili částečně z peněz poskytovaných rodinou Weigelových v Rakousku

- Brecht zprvu nedůvěřoval jejímu herectví, oboustranně inspirující uměleckou dvojicí se stali až ve 30. letech po úspěchu Helene v inscenaci *Matka* v roce 1932
- během exilu hrála v inscenacích pro emigranty *Pušky paní Carrarové* a *Strach a bída třetí říše*
- společně rozpracovali herecké techniky epického divadla ve Stockholmu v herecké škole, Brecht z tohoto podnětu napsal teoretické texty *Krátký popis nové herní techniky vyvolávající V-efekt* a *Kupování mosazi*

- po návratu do Evropy se začala herecky realizovat (Švýcarsko, pak Německo)
- díky jejím organizačním schopnostem a cílevědomosti byl založen soubor *Helene Weigel Ensemble* a získal dotaci na provoz
- následně byl pojmenován *Das Neue Berliner Ensemble* a finálně přejmenován na *Berliner Ensemble*

Elisabeth Hauptmannová

- seznámil se s ní v roce 1924
- hledal spolupracovníci po přestěhování do Berlína, nebyl si jistý dramatickou stavbou svých her, věřil si více jako básník
- mluvila anglicky a znala anglo-americkou literaturu (její matka byla Američanka)
- skvěle překládala do němčiny – např. R. Kiplinga (básně a povídky), J. Gaya (*Žebrácká opera*)
- pracovala pro Brechta jako asistentka (veškerá administrativa) a zároveň mu dodávala podněty z anglo-americké literatury

- byla členkou komunistické strany
- spolupracovala na mnoha hrách a textech, u nichž není uvedena jako spoluautorka her – např. *Třígrošová opera*, *Muž jako muž*
- při spolupráci s Elisabeth začal vytvářet zajímavé ženské postavy
- jako s jednou z prvních s ní diskutoval o epickém divadle (1925)
- zprvu netušila o Brechtově vztahu s Weigelovou, když se s ní Brecht v roce 1929 oženil, pokusila se spáchat sebevraždu (stejně jako další milenka M. Fleisserová)

- po útěku Brechta z Německa se starala o Brechtův byt a rukopisy, které v něm zanechal
- postupně se jí společně s Brechtovým otcem podařilo zachránit většinu rukopisů
- v USA se podílela na přípravě vydání Brechtových sebraných spisů v angličtině, ke kterému nakonec nedošlo
- po návratu do Evropy spolupracovala s Brechtem v Berliner Ensemble

Margarete Steffinová

- seznámil se s ní v roce 1931
- komunistka, politická aktivistka
- sebevědomá, ukázněná a zásadová žena
- dělnického původu, pracovala jako úřednice
- v mládí onemocněla tuberkulózou, na kterou zemřela během 2. světové války ve věku 33 let, její smrt Brechta silně zasáhla a ovlivnila začátek exilového pobytu v USA

- navštěvovala kurzy Marxistické dělnické školy, jejichž součástí byla i výuka přednesu, lektorkou kurzu byla Helene Weigelová
- vystupovala v kabaretech a na akcích Agitpropu v Berlíně
- skupina mladých komunistů, k níž patřila, spolupracovala s E. Piscatorem
- vystupovala v kabaretním představení skupiny Rote Revue – uváděli mimo jiné texty Brechta, účinkovali zde profesionální herci (H. Weigelová, E. Busch, V. Gertová) spolu s amatéry

- Brecht ji nazýval „svým vojákem revoluce“
- měla vliv na jeho příklon ke spolupráci s dělnickými amatérskými divadly i na jeho studium revoluční literatury
- vyjadřovala se přímočaře a přesně, mohla mít i vliv na proměnu Brechtova stylu (litinový styl)
- hrála menší roli ve hře *Matka* v roce 1932
- uměla rusky, v době svého léčebného pobytu v Moskvě, kdy Rusko navštívil i Brecht, mu tlumočila
- rezignovala na hereckou kariéru a nahradila Elisabeth Hauptmannovou na postu nejbližší Brechtovy spolupracovnice

- jejich vztah nedokázala zpočátku H. Weigelová vůbec tolerovat
- po operaci plic, Margarete přišla o možnost mít děti a tím i o možnost získat natrvalo Brechta
- Helene se o ni později, zvláště v exilu, starala
- spolupracovala na hrách
Kulatolebí a špičatolebí
Horáti a Kuriáti
Pušky paní Carrarové
Strach a bída třetí říše
Dobrý člověk ze Sečuanu

Ruth Berlauová

- seznámil se s ní v roce 1933 v Dánsku
- herečka kodaňského Královského divadla
- členka dánské komunistické strany
- velmi erotický vztah, Ruth byla hraniční osobností, závislá na alkoholu, později i na Brechtovi
- na výsostné milenecké pozici nahradila M. Steffinovou, ale nebyla schopna nahradit její literární talent

- zorganizovala vydání Brechtových *Svendborských básní* v Kodani
- pomáhala Brechtově rodině při útěku z Dánska do Švédska
- spolupracovala na hrách *Dobrý člověk ze Sečuanu*
- v USA se naučila fotografovat a začala budovat fotografický archív Brechtových inscenací

- spolu s Brechtem rozvinula nápad vytvořit tzv. **modelové knihy** (poprvé u americké inscenace hry *Život Galileiho*)
- fotodokumentaci inscenací pořizovala i po návratu do Evropy v Berliner Ensemble ve východním Berlíně
- již během pobytu ve Finsku dělala Brechtově emigrantské skupině problémy (alkohol, drogy, citová nestabilita)
- v USA se psychicky zhroutila a byla hospitalizovaná
- po návratu do Evropy se její stav zhoršoval, agresivně zaútočila i na Weigelovou, rušila na zkouškách v Berliner Ensemble, když byla opilá
- psychické krize a hospitalizace se opakovaly i v Berlíně

Käthe Rülicková

- seznámil se s ní v roce 1950, vztah trval krátce
- studentka dělnické univerzity v Lipsku, která o něm napsala diplomovou práci
- pracovala jako jeho asistentka, účastnila se všech zkoušek Berliner Ensemblu
- shromáždila obrovské množství materiálu o inscenacích divadla

K. R. sedící dole